REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
*Braşov*, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nox. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiĕcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şese lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şese lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
*Administraţiunea*, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30, etajiu I.: Pe un an 20 cor., pe şese lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 185. — Braşov, Sâmbătă 24 August (6 Septemvrie). — 1902.

## Croaţii şi Sêrbii.

Turburările din capitala Croaţiei au atras atenţiunea în largĭ cercurĭ din monarchie şi din afară asupra antagonismului dintre poporaţiunea croată şi sêrbéscă a acestei ţêrĭ. Şi acest antagonism e mare şi fórte vechiŭ. Se datéză încă, de când s'au creştinit acéstă ginte, ce are una şi aceeaşĭ limbă, trecênd o parte din ea la legea romano-catolică, ér cealaltă îmbrăţişând religia ortodoxă a Bizanţului. De atuncĭ s'a împărţit acest popor slavic în Croaţii catolicĭ şi Sêrbii ortodocşĭ. Pe vremile invasiunilor turceştĭ Sêrbii şi Croaţii şi-au dat însĕ mâna ca fraţĭ şi au luptat vitejesce în contra inimicului comun.

In timpul mai nou, precum se scie, Sêrbii au manifestat simpatii pentru Rusia ortodoxă, ér Croaţii se alipeau mai tare de casa împĕrătéscă catolică a Austriei. In era deşteptării naţionalismului frecările şi luptele dintre Croaţĭ şi Sêrbĭ luară un caracter mai mult naţional. Sêrbii înfiinţară un stat sêrbesc. De aicĭ încolo Croaţii deveniră şi mai geloşĭ pe posiţia lor faţă cu Sêrbii, temêndu-se, că, décă aceştia vor ajunge a fi tarĭ şi marĭ în Balcanĭ, Croaţii, carĭ sunt mai puţin numĕroşĭ, vor perde rolul, la care aspirau şi aspiră cu deosebire în urma propagandei apostolului lor Gaj, care i-a sfătuit sĕ îmbrăţişeze în Balcanĭ politica Vienei şi sub scutul habsburgic sĕ formeze o mare Croaţie la Sud, care sĕ împiedece planul înfiinţării unei Sêrbie marĭ.

Intr'aceea, cu tóte divisiunile, Croaţii şi Sêrbii rĕmaseră tot unul şi acelaş popor, avênd una şi aceeaşĭ cultură, aceleaşĭ moravurĭ şi obiceiurĭ. Firesce, că pătura ómenilor inteligenţĭ dintre Croaţĭ şi Sêrbĭ a cunoscut în cele din urmă marea rĕtăcire, care a divisat în două acest popor şi s'au apropiat mult unii de alţii, începênd a conlucra pe terenul literar.

La încheierea pactului ungaro-croat a isbucnit din nou duşmănia între Croaţĭ şi Sêrbĭ. Aceştia din urmă adecă ajunseră a fi sprijinul cel mai tare al celor dela guvern şi oposiţiunea croată îi ura pentru acésta, cu deosebire partida Starceviciană s'a distins totdéuna printr'o combatere pătimaşe a serbismului din Croaţia.

Atitudinea politică a Sêrbilor, carĭ au sprijinit guvernele croate şi uniunea cu Ungaria a fost tot-déuna binevĕḑută şi sprijinită de către guvernul maghiar. De aceea lupta Croaţilor oposiţionalĭ contra Sêrbilor luase colórea unei lupte naţionale radicale contra oportunismului.

Turburările de faţă din Agram — carĭ în urma exceselor estravagente, ce ameninţau viéţa, ca şi averea pacînicilor cetăţenĭ, au adus cu sine chiar proclamarea statariului — se vede, că n'au fost numai întêmplătóre, ci au avut de scop terorisarea Sêrbilor, atât de urgisiţĭ de către radicalii croaţĭ. Inşi-şĭ Starcevicianii declară în apelul, ce l'au adresat poporului după-ce vĕḑură, că escesele s'au prea îngroşat, că aceste escese au avut înţelesul unui protest în contra vătămării onórei şi a vaḑei poporului croat.

Se scie, că organul de luptă al Sêrbilor „Srbobran“, ce apare în Agram, reproducênd nisce batjocurĭ publicate de ḑiarele din Belgrad la adresa unei reuniunĭ croate, fiind-că acésta într'o telegramă către monarchul l'a numit „Rege croat“, a făcut sĕ se aprindă fitilul pasiunilor şi sĕ isbucnéscă acele triste turburărĭ.

Terorisarea şi-a ajuns scopul, căcĭ neguţătorii sêrbĭ, a căror magazine au fost bombardate şi jăfuite, precum şi alţĭ mulţĭ fruntaşĭ sêrbĭ din Agram au făcut declarărĭ, că sunt bunĭ Croaţĭ şi n'au nimic comun cu „Srbobran“, ba au arborat şi stindarde naţionale croate în semn că ei sunt lealĭ faţă cu Croaţii.

De-ocamdată au învins aşadér nisuinţele oposiţiunei estreme croate, care se mai distinge şi prin ura cea mare ce-o nutresce faţă cu Maghiarii şi cu guvernul unguresc.

Firesce, că aceste stărĭ de lucrurĭ croate produc în cercurile politice din Budapesta marĭ îngrijirĭ pentru viitor.

In acéstă lumină se presentă turburările dela Agram.

---

**„Ruinarea unuĭ colţ de ţêră“.** Deputatul Dr. Sebess Dénes publică în „Függ. M—g“ la loc de frunte un articol în care se repetă pentru a suta óră cunoscutele eremiade despre prăpădirea Săcuilor. Estragem din numitul articol următórele:

„România vecină, liberă şi independentă esercită o putere atractivă de necredut nu numai asupra Românilor din Transilvania, ci şi asupra Săcuilor. Salarele marĭ, industria înflorităre ce se observă îndată ce trecĭ frontiera, unde strĕinului îi bat la ochĭ urlóiele fabricilor şi cetele de muncitorĭ, despóie an de an de materialul de omenĭ acest colţ de ţêră (Săcuimea), care ar fi chemată sĕ fie pórta orientală a economiei politice şi sĕ aibă ca ţintă cucerirea economică a ţerilor din Balcanĭ.

„Acésta e o politică scurt vĕḑĕtóre şi nepatriotică, care de decenii întregĭ ţine aservite forţele economice ale ţĕrii şi de două orĭ este nepatriotică acéstă politică pentru Transilvania, unde perderea fie-cărui Ungur însemnéză ruinarea unei bastióne din cetăţuia de apĕrare contra cetelor valahe cotropitóre“.

Of, Of!

---

**Arestărĭ sensaţionale in Bulgaria.** Din *Sofia* se telegrafézá următórele: Vice-preşedintele comitetului bulgaro-macedonean, *Zonceff*, venind din interiorul Macedoniei, a fost arestat la Dubniţa, împreună cu membrul comitetului, colonelul Nicoloff. Ei au fost aduşĭ în Sofia cu opt jandarmĭ. La gară prefectul poliţiei, colonelul Ganceff, i-a înscinţat, că sunt arestaţĭ. In astă sêră la 10 óre şi jumĕtate, au fost transportaţĭ la oraşul Drenova lângă Târnova, unde au fost internaţĭ. Ceilalţĭ membrii ai comitetului sunt liberĭ. Perchisiţiunile urméză. Nu s'au găsit până acum acte compromiţĕtóre pentru comitetul de sub preşedinţa lui Mihailowski, rĕmânênd numai actele fostului comitet de sub preşedinţa lui Sarafoff. Se crede că Sarafoff va fi arestat. E mare aci impresiunea produsă de aceste arestărĭ. Arestarea generalului Zoncew a fost motivată de formarea bandei, de curênd arestată, şi a intenţiunei sale de a demonstra cu ocasiunea serbărei de la Şipca. Internarea vice-preşedintelui Zonceff şi a membrului *Nicoloff* al comitetului bulgaro-macedonean s'a făcut fără incident. Guvernul bulgar avênd dovedĭ că pentru timpul inaugurărei monumentului de la Şipca se fac pregătirĭ, Zonceff şi Nicoloff vor fi ţinuţĭ sub supraveghiere până după terminarea manevrelor. Perchisiţiunea s'a terminat. Comitetul şi-a redeschis cancelaria şi-şĭ continuă lucrarea, care se mărginesce la afacerĭ pur administrative.

---

**Impĕratul Wilhelm in Posen.** Din *Posen* se telegrafézá, că la 3 Sept. împĕratul şi împĕrătésa au asistat la revista trupelor în Laviça. Impĕratul, încunjurat de nouele stindarde, a călărit pe dinaintea frontului şi printr'o scurtă vorbire a predat drapelele comandanţilor de trupe. Trupele au defilat apoi de două orĭ pe dinaintea împĕratului. — In urma invitării împĕratului s'a presentat în 2 Sept. séra guvernatorul Varşoviei *Cevtkov* apoi comandantul regimentului „Frideric Wilhelm III“ din Petersburg, un colonel şi 16 oficerĭ ai regimentului. Oficerii ruşĭ petrec în Posen până la sfîrşitul manevrelor. La prânḑul de gală dat în onórea împĕratului, acesta a convorbit mult cu oficerii ruşĭ şi cu Cevtkov, căruia i-a adresat o vorbire ḑicênd, că presenţa lor are s'o mulţumescă Ţarului Nicolae, care cu oca-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

## Pentru un pieptene găsit.

Eram obosit şi mĕ lăsasem niţel după prânḑ pe canapea. Am aţipit. Putea sĕ fie pe la două fără ceva.

De-odată mi-se deschide uşa şi eu tresar speriat.

O damă elegantă întră în odaia mea. Cu mâna stângă îşĭ ţinea rochia întinsă, mĕ înţelegĭ, cum e acuma la modă, ér cu drépta îmĭ făcu semn sĕ nu mĕ deranjez.

— Cum? Madame, sĕ vĕ primesc în acéstă posiţie, culcat pe canapea?

Era însĕ ceva poruncitor în ochii ei şi în gestul, cu care îmĭ făcea semn, sĕ rĕmân culcat. Ea îşĭ trase pe unul din cele două scaune lângă masa din faţa canapelei şi răzimată cu cótele pe masă, se uita la mine.

Asta-i orĭ sócra cuiva, orĭ una, care caută candidat pentru papuc, îmĭ fulgeră prin minte. Pentru sócră însĕ părea prea tînĕră, pentru cealaltă ajunsese deja maximul etăţii (cam pe la XXX). Orĭ cine ai fi, în mine nu ţi-ai găsit omul! Acuma chiar în ciuda ei am sĕ mĕ scol! Ce se vedĭ însĕ? Cu tótă voinţa, nu mĕ puteam scula. Ochii ei aţintiţĭ spre mine, mĕ ţineau ca ţintuit pe canapea.

Vrênd nevrênd trebuĭ sĕ mĕ împac cu situaţia şi rĕmasei întins pe canapea, căutând justificarea acestei posiţii, până acuma neadmise de nicĭ un bon ton, în secesionism. De unde sciu eu, că arta secesionistă, care a produs atâtea minunăţii, nu s'a întins acum şi pe terenul bontonului?

Mĕ uit mai cu atenţiune în ochii damei. Mi-se părea, că i-am mai vĕḑut.

— Nu-i aşa că noi ne cunóscem? întrebă ea.

— Mi-se pare şi mie, că V'am mai vĕḑut undeva, Dómnă, la vr'o gară, la vr'o esposiţie, la vr'un stabiliment de băi. In fine nu-mĭ aduc aminte.

— Nu m'aĭ vĕḑut nicăirĭ, Domnule. Cunoscinţa nóstră datéză din altă lume... D-ta te ocupĭ cu spiritismul?

— Spre ruşinea mea vĕ mărturisesc, că asupra acestei teme n'am cetit nici odată nimica. Décă îmĭ permiteţĭ însĕ sĕ vĕ istorisesc, la ce se mărginesc cunoscinţele mele spiritiste, pe terenul practic, cu plăcere vĕ stau la disposiţie.

Dama făcu din cap un semn aprobator.

— Când eram în Bêrlad, şedeam la M-me Constantinescu, în Strada Aurită. Fiică-sa Constanţa primia odată pe sĕptĕmână nisce prietine, cu carĭ făcea spiritism. Odată m'au poftit şi pe mine, sĕ asist la o asemenea şedinţă spiritistă. Era simplă de tot. Nicĭ nu se întuneca odaia, nicĭ nimic ceva deosebit. Fetele şedeau în jurul unei mese rotunde şi ţineau amêndouĕ mânile pe marginea mesei. Se invoca un spirit şi îl torturau cu diferite întrebărĭ. Ţiu minte următórea întrebare: „Peste câţĭ anĭ se va însura d-l Delaletca?“ — O mică pausă. — Apoi se ridică un picior al mesei şi bocănesce de două orĭ în duşumele. Asta însemna: „Peste doi anĭ“. — De atuncĭ au trecut şése anĭ şi profeţia spiritului încă tot nu s'a împlinit. Orĭ póte spiritul invocat, va fi fost şi în viéţă un spirit mincinos, şi şi-a păstrat viţiul acesta şi după mórte.....

Am mai asistat apoi şi altă dată la o şedinţă spiritistă, tot la o masă rotundă. Aicĭ însĕ masa nu bocănia cu piciorul în duşumele. S'au tăiat atâtea bucăţele de hârtie, câte litere sunt în alfabet. In mijlocul mesei era un păhărel uşor, rĕsturnat cu gura în jos. Pe fundul lui trebuia sĕ punem cu toţii vêrful degetelor. Literele erau înşirate în ordine pe marginea mesei. Şedinţa acésta a avut loc tot în Bêrlad şi se făcuse la iniţiativa Dómnei Iosefina Sturdza, fiica lui C. Negri. D-na Sturdza a invocat spiritul lui Vasile Alexandri, care fusese bun prieten cu tatăl sĕu. — N'a vrut sĕ rĕspundă. — S'au mai invocat alte spirite. — Nicĭ unul n'a vrut sĕ rĕspundă.

— „Domnule, ai pe cine-va mort?“ mĕ întrebă pe mine Dómna Sturdza. — „Am“. — „Atuncĭ sĕ invocĭ d-ta spiritul vr'unui cunoscut mort, póte va fi mai ascultător“. Am făcut aşa. — „Acuma sĕ-i pui o întrebare“. — I-am pus întrebarea:

sia întâlnirei din Reval bucuros s'a învoit ca oficerii ruşi sĕ fie învitaţi. Visita acésta e o dovadă a confraternităţii de arme, care de un secol esistă între armatele germană şi ruséscă. Drept dovadă pentru acéstă confraternitate am desfiinţat — dise împĕratul — vechia lege districtuală în Posen, ceea ce va da oraşului putinţa de a-se desvolta.

**Cestiunea cretană.** Din Atena se anunţă din sorginte seriósă, că marile puterĭ protectóre ale Cretei sunt decise, ca până la sfîrşitul acestui an, sĕ dea o soluţiune cestiunei cretane. Nu se va impune Turciei anexiunea insulei la Grecia, dér i-se va da Cretei un regim, care sĕ anihileze autoritatea suzeranităţii otomane.

## Sórtea unui congres.

**„Corda Fratres“, Maghiarii şi naţionalităţile.**

Am arătat deja erĭ, că comitetul aranjator al congresului studenţesc internaţional, ce era sĕ se ţină pe la finele lui Septemvrie în Budapesta (al III-lea congres), a dat o circulară, prin care anunţă pe cei interesaţĭ, că *congresul nu se va ţiné.*

Motivele? Le-am arătat de asemenea din însuşĭ textul circularei semnate de Dr. Rudolf *Ludvig*, presidentul federaţiunei studenţescĭ internaţionale „Corda Fratres“, Dr. Cornel *Semenyei*, presidentul secţiei ungare, şi Stefan *Zsembery*, presidentul comitetului arangiator.

Numiţii domnĭ aruncă — fără nicĭ un temeiŭ — vina asupra *naţionalităţilor*, respective *streinilor*, căcĭ ce alta însĕmnă cuvintele lor: „O anumită fracţiune din cei-ce s'au anunţat la congres, vor cu orĭ-ce preţ sĕ aducă în desbatere în congres cestiunĭ referitóre la *afacerile interne ale Ungariei* şi statelor vecine şi sĕ facă din congres un loc pentru *discuţiunĭ politice şi naţionale şi pentru demonstraţiunĭ...*“ Şi fiind-că, —dic ei — respectarea libertăţii cuvêntului (!), asigurată şi sfântă pentru orĭ-cine în Ungaria (?) i-ar pune în imposibilitate de a opri pe acei domnĭ, ca sĕ-şĭ realiseze intenţiunea lor de repeţite-orĭ manifestată — i-a îndemnat sĕ prefere mai curênd a nu se ţiné congresul, decât „a-se da prilegiu la realisarea unei întreprinderĭ diametral opuse cu scopul firesc al federaţiunei studenţescĭ...“

Tinerimea maghiară ţine aşa-dér sĕ poseze pe *înţeleptul* şi *circumspectul*. In acelaşĭ timp însĕ ridică arma nedemnă a bănuelii asupra colegilor ei din strĕinătate, insinuându-le planurĭ şi intenţiunĭ pentru carĭ probele lipsesc şi pentru a căror dovedire nu se aduce un singur cuvênt.

Nu cumva împrejurarea, că unele din secţiunĭ îşĭ-au esprimat hotărîrea de a nu permite, ca congresul sĕ se constitue după ţĕrĭ, ci după *naţionalitate*, respectându-se astfel principiul naţional combătut de Ungurĭ, ar puté sĕ formeze substratul unei „*demonstraţiunĭ?*“ Nu cumva Maghiarii voesc sĕ elimineze din programul de desbatere al congresului orĭ-ce punct, pe urma căruia s'ar puté produce „*discuţiunĭ politice şi naţionale?*“

Décă aşa este şi décă în urma acestor *temerĭ* s'au decis arangiatorii congresului sĕ revóce ţinerea lui, atuncĭ mĕsura acésta este o strălucită dovadă de *réua consciinţă* a celor dela conducerea secţiei maghiare. Frasele despre „libertatea cuvêntului asigurată „şi sfântă pentru orĭ-cine în Ungaria“ şi afirmarea, că ei (Maghiarii) nu vréu sĕ dea prilegiu la „realisarea unei întreprinderĭ diametral opuse cu scopul federaţiunei“, nu pot forma în casul de faţă argumente, cu atât mai puţin motive seriose de revocare.

Motivul adevĕrat trebue sĕ se caute cu totul alt-undeva. Cei interesaţĭ îl vor şi găsi, îl vor găsi în *temerea*, că *Maghiarii n'ar fi putut reuşi în congres cu planurile lor.* Ca sĕ se espună unui blamagiu tocmai la ei acasă? Asta ar fi fost o lovitură prea simţită şi prea usturătóre.

*

Foile unguresci sunt mulţumite şi aprobă paşii făcuţĭ de către arangeatorii congresului. „*Egyetértés*“ spune, că cel dintâiŭ, care a luat scire despre pretinsele discuţiunĭ politice, pe carĭ le-ar fi provocat în congres o parte a studenţilor, a fost ministrul *Wlassics*. Ministrul a informat pe cale discretă pe preşedintele federaţiunei, care a înţeles îndată de ce se tractéză şi a luat mĕsurĭ, de a nu se ţiné congresul. „*Budapesti Hirlap*“ dice, că décă s'ar fi ţinut congresul, ar fi venit la ordinea dilei cestiunile de naţionalitate din Austria, Germania, cestiunea Jidovilor din România, cestiunea naţionalităţilor din Ungaria şi alte cestiunĭ, carĭ ar fi provocat disordine în congres şi congresul însuşĭ ar fi fost disolvat. „Serviciul acesta însĕ nu era permis sĕ li-se facă, de dragul lor, în Ungaria, vechia patrie a libertăţii cuvêntului“... (!)

De-ocamdată ne mărginim la constatările, ce le-am făcut aicĭ. E rêndul celor competenţĭ sĕ se declare.

## Statariu în Agram.

Am semnalat deja erĭ, că *în Agram s'a proclamat statariul.* Proclamarea statoriului s'a făcut prin ordin dat de Banul *Khuen-Hedervary.* Mĕsura acésta s'a luat după-ce massele fanatisate au provocat scene de vandalism ne mai pomenit.

In nóptea de 2 spre 3 Septemvrie turburarea s'a întins peste oraşul întreg Mai multe prăvăliĭ sêrbescĭ din strada Iliça au fost incendiate, şi casa, din care s'a refugiat căpitanul *Wittas*, a fost *dĕrîmată.* Turburătorii au scos tóte mărfurile din prăvălia lui *Markovicĭ* afară în stradă şi le-au dat foc, poliţia însĕ a împedecat arderea mărfurilor. Un grup de turburătorĭ reuşind sĕ pĕtrundă în strada Rejner, a spart geamurile tuturor caselor şi au jefuit prăvălia lui *Cekicĭ* Duşan. Alte grupurĭ au năvălit în alte strade şi întrând în casele sêrbescĭ, le-au incendiat. Viia comerciantului *Tsuk* a fost total devastată, au spart buţile cu vin au lăsat vinul sĕ curgă. Căpitanul Wittas vrênd sĕ se reîntórcă acasă a fost însgărdat de manifestanţĭ, têrît pe strada Kacicĭ şi bătut până când credêndu-l mort, l'au lăsat în colţul unei strade. Căpitanul grav rănit fù dus la spital.

In 3 Sept. către amiadĭ s'au arborat stindarde în partea superióră a stradei Iliça, pentru-ca casele Croaţilor sĕ se pótă deosebi de ale Sêrbilor. Turburătorii aveau adecă de gând sĕ dea o nouă năvală asupra caselor sêrbescĭ. Poliţia şi miliţia a ocupat însĕ liniile mai principale şi edificiile mai primejduite.

Tóte diarele croate oposiţionale au fost confiscate, pentru-că au reportat fals despre turburărĭ. Diarul sêrbesc „*Srbobran*“ şi-a suspendat apariţia.

Marĭ turburărĭ s'au întîmplat şi în provincie. In *Hrabace*, lângă Agram, turburătorii au atacat prăvălia comerciantului sêrb Ilia *Milenfuicĭ*. Gendarmeria i-a provocat sĕ se împrăscie dér manifestanţiĭ au atacat'o cu pietrĭĭ şi cu puşcăturĭ de revolver. Gendarmeria a şarjat şi unul din demonstranţĭ cădù mort. Ceilalţĭ fugiră ducênd cu ei pe rĕniţĭ.

Diarele croate oposiţionale au mai moderat tonul faţă de Sêrbĭ, ele însĕ atacă violent *pe guvern şi pe Maghiarĭ.* E sciut adecă, că Sêrbiĭ din Croaţia sunt consideraţĭ de prietinĭ ai Maghiarilor şi de uneltele acestora.

*

Nu trebue sĕ mai spunem, că diarele maghiare, fără deosebire de partid, scriu tóte favorabil pentru Sêrbĭ şi agită în contra Croaţilor. Unele din ele, ca „*Egyetértés*“, profită de ocasie pentru a-şĭ vărsa veninul contra naţionalităţilor nemaghiare. Cităm la întêmplare următórele dintr'un articol al lui „*Egyetértés*“.

„A sosit timpul, nu! a bătut óra 12 ca guvernul sĕ se decidă pentru o politică energică şi eficace faţă cu naţionalităţile. Cu mână de fier trebue păzită posiţia de putere a maghiarimei şi a o întări, cu mână de fier trebue sugrumate turburările de felul celor din Agram. Şi acésta nu numai pentru-că furia naţionalistă, care adĭ îşĭ ridică mâna asupra Sêrbilor, mâne póte va ataca victorios maghiarimea, ci şi pentru-că odiul turburăriĭ din Agram nu este numai al Croaţilor, ci şi al nostru.“....

Pré sĕ pripesc cei dela „E—s“ cu comentariile şi conclusiile.

## SCIRILE DILEI.

23 August v.

**De la congresul corporaţiunilor industriale din Vêrşeţ.** Diarului „D. T. F. U.“ din Timişóra i-se scrie, că la congresul industriaşilor ţinut în Vêrşeţ în diua de 31 August, s'au petrecut scene tumultuóse din causă că cercurile oficiale şi arangeurii congresului n'au vrut sĕ întrebuinţeze faţă cu membrii congresului decât limba maghiară, în care s'au făcut tóte referatele. De la o vreme însĕ s'a rupt firul răbdării şi congresiştii au întrerupt pe vorbitorĭ strigând: „*Sĕ vorbiţi nemţesce! Vrem sĕ înţelegem şi noi ceva!*“ şi cu aceste cuvinte au părăsit sala. Preşedintele şi membrii biuroului au alergat după congresiştĭ şi i-au rugat cu insistenţă, sĕ se întórcă în sală, căcĭ de acuma tóte desbaterile se vor urma în *limba germană*. Aşa s'a şi întêmplat, ceea-ce a provocat mulţumirea tuturor. Incidentul acesta este viu comentat în Vêrşeţ.

**Principele Ferdinand al României** a fost învitat de împĕratul Wilhelm II sĕ asiste la manevrele armatei germane Principele plécă mâne, Sâmbătă, la Berlin, unde va fi găzduit în palatul imperial, ér de acolo va însoţi pe împĕratul la manevre.

**Kronstadt — Brassó** Diarul „Bukarester Tageblatt“ vorbind despre cunoscutul ordin al ministerului de interne ungar referitor la maghiarisarea numelor de oraşe scrie, după reproducerea lui „Kr. Ztg.“, următórele: „O, iubita mea Corona! Aşa dér eu nu mai sunt „Kronstädter“, ci „Brassóer“ eu n'am absolvit şcólele secundare în „Honterusgymnasium“ din „Kronstadt“, ci în Brassó, ér eroicul Mihail Weiss, al cărui tablou ne reamintea în aula gimnasiului în fie-care diminéţă la serviciul divin iubirea de patrie capabilă de jertfirea vieţiĭ a elementului săsesc, nu era căpetenia oraşului liber german „Kronstadt“, ci un simplu „*Brassói rendőr kapitány*“. Da, un ordin ministerial póte sĕ facă multe de tóte, el póte din străvechiul şi renumitul oraş al lui Honterus, Mihail Weiss şi alţĭ mulţĭ bărbaţĭ, carĭ au fost luceferĭ de cultură, de patriotism şi de industrie civilă în tótă Ungaria, sĕ facă un „Brassó“, carĭ în limba germană sună tot aşa de strein, ca şi cum ar fi la antipodĭ.

„Kr. Ztg.“ atrage atenţiunea cetitorilor séi asupra faptului, că scrisorile private nu se refusă la postă, décă sunt adresate tot cu numele vechiŭ german „*Kronstadt*“ séu cu cel românesc „Braşov.“ Numai în corespondenţa oficială este obligătóre numirea de „Brassó“.

**Cine a fost tînĕrul din Sibiiu, care a demonstrat contra imnului „Gott erhalte!“** Se scie, că dilele acestea într'un

---

„Cum îţĭ merge acolo unde eşti?“ — Şi paharul a început sĕ se miace şi s'a oprit la litera R. — Ah, esclamară toţĭ, căcĭ cu toţĭ ei de convingerea, că păharul de la R va trece la E şi de acolo la U. — Eu însĕ sciam, unde se va duce păharul, căcĭ eu îl mişcam fără sĕ observe cineva. Şi dela R paharul s'a dus la A, ér de la A la I şi de la I la U. Astfel spiritul în loc sĕ rĕspundă direct la întrebarea mea, a rĕspuns indirect, prin cuvêntul „RAIU“ ceea-ce însemna că-i merge bine.—Atâta sciu eu despre spiritism.

— Nicĭ nu merită nicĭ o atenţiune, rĕspunse dama. Spiritiştiĭ sunt nisce naivĭ. Te-ai ocupat însĕ d-ta cu filosofia indiană? Cu theosofia?

— Habar n'am ce-i asta.

— Ei bine, când vei fi iniţiat în tainele theosofiei, când vei fi citit, ce desvoltare a luat acéstă filosofie, cand vei fi audit despre descoperirile societăţii theosofice din Lipsca şi despre isprăvurile domnişórei *Annie Besant*, atuncĭ nu te vei mai mira, că mĕ cunoscĭ şi de unde mĕ cunoscĭ.

— Eu am rĕmas cu gura căscată la aceste destăinuirĭ.

— Mĕ mir, rĕspunse dama, de mirarea d-tale. Intre conaţionalii d-tale sunt numeroşĭ adepţĭ ai theosofiei, cum de d-ta n'ai audit până acum nimic de ea?

— Écă n'am audit. Vĕ ascult însĕ cu plăcere, décă sunteţĭ atât de bună, sĕ-mĭ esplicaţĭ.

— Filosofia theosofistă se baséză pe reincarnaţie. Prin meditaţie şi studiu poţĭ ajunge sĕ te liberezĭ deja în timpul acestei esistenţe, sĕ te liberezĭ, dic, cu spiritul de materia corpului, care te ţine că încătuşat şi sĕ-ţĭ cunoscĭ esistenţa, ce ai avut'o înainte de asta, séu şi douĕ séu trei şi mai multe esistenţe anteriore, până pe mai multe sute şi chiar mii de anĭ mai înainte. Aşa de esemplu, actuala regină-poetă a României Carmen-Sylva, nu este alta, decât Rhea Sylvia reincarnată, principele Carol este reincarnarea lui Stefan cel mare, ér fiul sĕu va fi reincarnarea lui Mihaiŭ Viteazul. Filosoful Kant adĭ trăiesce reincarnat ca doctor de medicină în Budapesta şi îşĭ critică însuşĭ acuma teoriile sale emise în operele: „*Kritik der reinen Vernunft*“, „*Kritik der praktischen Vernunft*“, „*Kritik der Urteilskraft*“ etc. Frederic cel mare trăiesce adĭ reincarnat în Viena şi din demnitatea sa de odinióră a ajuns adĭ de îşĭ câştigă pânea de tóte dilele, ca — hamal.

? ?

— D-ta te mirĭ, dér nu trebue sĕ uiţĭ, că între spirit şi spirit domnesce o perfectă egalitate, care pare alterată, numai prin formele convenţionale octroiate de materia în care esistenţa actuală a captivat şi localisat aşa dicênd spiritul cutare şi cutare.

— Acuma te rog sĕ-mĭ spui cine am fost eu mai nainte, şi cunoscinţa nóstră de unde datéză?

— Te-ai mirat, că Frederic cel mare adĭ trăiesce reincarnat ca hamal, sĕ nu te mirĭ însĕ, décă îţĭ voiŭ spune, că d-ta, care adĭ eştĭ localisat în carnea unui salahor al condeiului, ai trăit mai bine de 2300 de anĭ în „forma astrală“, ér înainte de 2300 şi atâţia de anĭ erai bărbatul meu, erai un rege al cugetării şi te numiai — *Socrate*.

— Va sĕ dică, dvóstră sunteţĭ cocóna *Xantippa?...*

* * *

Intrase servitórea în odaie, ér eu mĕ trediĭ plin de sudorĭ. Conversaţia cu Xantippa îmĭ făcù efectul unei băĭ de aburĭ Erau órele douĕ şi ceva. Va sĕ dică într'un sfert de cias am visat tóte lucrurile astea minunate, într'un sfert de cias primii visita cocónei Xantippa, cea mai certăréţă femeie, din câte a notat istoria pentru posteritate.

Şi tóte astea, ce credeţĭ, prin ce asociaţiune de idei?

Găsisem alaltăerĭ pe promenada de jos un peptene, cădut din pĕrul vr'unei dame. Şi nu tocmai de mult îmĭ vorbise cineva de theosofie. Inainte de a mĕ culca, aruncaiŭ o privire asupra peptenului şi mĕ întrebaiŭ óre al cui sĕ fie? Nu va veni óre nimenĭ sĕ-l reclame?

Şi a venit în vis Xantippa, dér n'a reclamat peptenele.

Pe semne pe timpurile acelea damele nu vor fi purtat peptene în pĕr.

Décă însĕ n'a fost al Xantippei, cine l'o fi perdut sĕ-l reclame, ca sĕ mĕ scape de asemenea visurĭ.

**Delaleteu.**

local public din Sibiiu un tînĕr și-a permis a striga „abzug“, când musica cânta imnul dinastiei, „Gott erhalte“. Numitul tînĕr era p'aci sĕ fie bătut, décă nu intervenia poliția, care l'a amendat cu 20 cor. Acuma aflăm, că acel tînĕr e din familia *De Gerando,* de origine francesă, însĕ naturalisată în Ungaria. El căuta a-se legitima cu aceea, că el, fiind gimnasist în Paris, nu sciea, ce se cântă, și credea, că e imnul prusian (?).

**Bancnote de ḑece coróne falsificate.** Abia a pus în circulație banca austro-ungară bancnotele de 10 coróne, și étă că falsificatorii s'au pus pe lucru. In timpul din urmă s'au găsit o mulțime de asemenea falsificate fórte bine reușite. Deosebirea este numai, că hârtia bancnotelor falsificate este mai tare, bine satinată și mai strălucitóre, decât hârtia celor originale. Bancnotele false pórtă seria 1292 pe partea cu text german și 080028 pe partea cu text unguresc, și fiind fabricate pe cale fotografică, în privința esteriorului se presentă în acelaşi fel, ca și cele veritabile.

**Din Rusia.** Ḑiarul „Standard“ din Londra semnaléză sosirea la Odesa a unui convoiŭ de 600 de condamnațĭ politicĭ carĭ vor fi îndreptațĭ spre insula Saghalien, pe cósta orientală a Siberiei, pe bordul vaporului „Yaroslavl“, vas al flotei voluntare. Printre aceștĭ condamnațĭ se află și ex-colonelul Grimm, condamnat acum două lunĭ de consiliul de rĕsboiŭ din Varșovia la ḑece anĭ de muncă silnică pentru înaltă trădare. Ca și cei-lalțĭ tovarășĭ de deportare ai sĕi, ex-colonelul Grimm e îmbrăcat cu uniforma cenușie a pușcăriașilor, și are capul ras oblic pe-o parte de la frunte și până la céfă; lanțurile de condamnat îi atîrnă la mânĭ și la picióre. Condamnații sunt închişĭ în nisce cuștĭ de fier, și la cel mai mic act de rebeliune, un tub de oțel în comunicație cu căldările stă gata sĕ i stropéscă cu apă clocotindă.

**Congresul internațional de igienă** Duminecă s'a întrunit la Bruxelles congresul internațional de igienă publică, care va continua până la 6 Septemvrie st. n. și-șĭ va ține ședințele în palatul Academiilor. Congresul este organisat de un comitet provisoriu presidat de d. Jules Lejeune; pe lângă membrii societății internaționale de profiliaxie sanitară și morală, vor lua parte și specialiștii delegațĭ de diferite comune și guverne. Congresul nu va fi o adunare de medicĭ, ci o întrunire de higieniştĭ, de sociologĭ, de jurisconsulțĭ și de funcționarĭ. La ordinea ḑilei este „studiarea mĕsurilor de profilaxie publică și individuală cu carĭ sĕ se lupte în mod eficace în potriva propagărei maladiilor, carĭ constituesc un adevĕrat flagel social, și carĭ amenință tot deodată și pe individ, și familia și specia umană“.

**Catastrofă la Orșova.** O telegramă din Orşova anunță o gróznică catastrofă pe Dunăre, la Porțile-de-Fier. O plută avênd pe ea 22 de persóne s'a lovit de o stâncă și s'a sfĕrîmat. Atât pluta, cât și echipagiul s'au scufundat în valurĭ. Nicĭ una din victime n'a putut fi salvată. — Lipsesc amĕnunte asupra identității celor înecațĭ.

**Jurnaliștĭ maghiarĭ ignoranțĭ séu rĕutăcioșĭ?** Pentru a ilustra gradul de cunoscințe și consciențiositate a jurnaliștilor maghiarĭ, în cestiunile românescĭ despre carĭ se aventuréză sĕ scrie, publicăm fără comentar următórea scire, pe care o traducem în tocmai din „Pesti Hirlap“, un fruntaş ḑiar maghiar. Étă ce scrie „Pesti Hirlap“: *„Acțiune românéscă.* Despre numele domnilor *Lukács* (Lucaciu) *Rác* (Ratiu) și *Coriolan* (!) de mult nu s'a audit vorbindu-se în public. Așa se vede însĕ, că cei trei vrednicĭ agitatorĭ érășĭ vor veni la ordinea ḑilei, în urma acțiunei, ce au început-o din nou pentru crearea unui *fond de teatru* român. Inainte de asta cu un an și jumĕtate, la îndemnul societății celei marĭ din Bucurescĭ, se mai adusese la ordinea ḑilei în Oradea cestiunea fondului de teatru, dér atuncĭ nu s'a enunțat crearea lui, decât în mod hipotetic, adecă, că ar fi bine, décă s'ar face. Lukács și soții lucréză acuma într'aceea, ca sĕ incorporeze acéstă dorință și au inițiat o grandiósă acțiune pentru crearea fondului de teatru, începênd așa în secret, numai între sine, o colectă, ér acuma es în publicitate cu acțiunea lor. In ḑilele de 7, 8 și 9 Septemvrie se va aranja în Bistriță, sub patronatul celor trei agitatorĭ, *o mare serbare națională. care va ține trei ḑile, în favorul fondului de teatru.* Partea culminantă a serbărilor va fi un concert, la care și-au promis concursul mai mulțĭ artiștĭ ai teatrului național din Bucurescĭ. La aceste serbărĭ se aștéptă o cétă întrégă de bărbațĭ conducĕtorĭ românĭ“.

Felicităm pressa unguréscă de așa scriitorĭ bine informațĭ! Halal de ei!

**Sfâşiat de un urs.** Unui ḑiar din Clușiŭ i-se raportéză, că păstorul Ioan Pĕtrașcu din Körösmező (?) umblând cu oile prin pădure, a prins un puiŭ de urs, pe care l'a dus acasă și l'a închis în cotețul porcilor. Nóptea se deștéptă Ion în lătratul cânilor și ese din casă, sĕ vadă, ce se petrece? Apropiându-se de coteț, de-odată sare asupra lui un urs și îl trântesce la pămênt. La strigătele desperate ale lui Ion, ieșe și nevasta lui afară, vĕdênd însĕ ursul, a întrat érășĭ repede și a închis ușa. Diminéța au găsit pe Ion Pĕtrașcu sfâșiat lângă coteț, ér cotețul spart și puiul de urs dispărut. Ursóica a venit sĕ-șĭ ia puiul. Administrația a hotărît sĕ pună la cale o gónă contra ursóicei, acéstă gónă însĕ s'a contramandat, deóre-ce în tómna acésta se aștéptă sosirea moștenitorului de tron, care vine în părțile acelea la vînătóre de urșĭ.

**O nouă catastrofă în Martinica.** O nouă și violentă erupțiune a vulcanului Mont-Pelée s'a produs în séra de 30 August, distrugênd satele Morne Rouge și Ajoupobomilon. Acéstă erupțiune a făcut în împrejurimĭ o miie de victime și mai multe sute de persóne au fost rănite. Un reflux al mărei a pricinuit pagube în orășelul Le Carbet. Erupțiunea a fost resimțită și la Fort-de-France, unde a produs o vie panică. Incrucișătórele „Suchet“ și „Tage“ procedéză în present la evacuarea părței de nord a insulei Martinica. Ultimele scirĭ din Martinica spun, că victimele nouei erupțiunĭ a vulcanului Pelée, sunt în numĕr de două mii.

**Avortul împĕrătesei Rusiei.** „Mesagerul Imperiului“ din Petersburg comunică, că sarcina împĕrătesei neurmând un curs normal, împĕrătésa a avortat. Nu s'au ivit complicațiunĭ. Temperatura și pulsul Țarinei sunt normale.

**Concert în Lipova.** D-na Irena de *Vladaia* va da, cu concursul d-lui Gr. Savu, un concert în *Lipova,* Duminecă în 7 Sept. n. Inceputul la 8½ séra. Bilete se pot căpĕta în prăvălia d-lui Alesandru Constantin, librar.

**Un ciclon.** Alaltă-erĭ s'a deslănțuit asupra orașului Caracal o furtună îngrozitóre, care a durat peste o jumĕtate de óră. A fost un adevĕrat ciclon, multe case au fost descoperite, magazii construite din scândurĭ dĕrîmate, firele telefonice și telegrafice rupte, pomii desrădĕcinațĭ. Aspectul orașului, după furtună, este îngrozitor.

**Invĕțămêntul în Turcia.** „Neue Fr. Presse“ scrie: Guvernul turcesc desfășură de o vreme încóce o mare activitate pentru ridicarea nivelului învĕțămêntului în vilaetele europene ale imperiului, afară de numirea de inspectorĭ mahomedanĭ de către ministerul de interne pentru vilaetele Kossovo, Monastir, Ianina, Scutari (Albania), Salonic și Adrianopol. — Acum e de semnalat trimeterea de ulemale printre Albanesĭ. Insărcinarea acestor ulemale ar fi — după cum se scrie din Constantinopol — propunerea religiunei la populația albanesă din ținuturile mărginașe cu Serbia și Muntenegru. Se spune, că Sultanul a făcut cadou populației albanese 500 coranurĭ, 1000 alte cărțĭ religióse și 1000 abecedare pentru copiiĭ albanesilor mohamedanĭ. In cercurile politice din Constantinopol se esprimă mult dorința, ca presența ulemalelor sĕ nu înfluințeze fanatismul religios și sĕ nu înăspréscă antagonismul dintre locuitorii mohamedanĭ și creștinĭ ai Albaniei.

**Tragere la țîntă.** Mâne, Sâmbătă, în 6 Septemvrie batalionul I al regimentului de honveḑĭ nr. 24 va eși la tragere la țîntă în Poiana, din care causă poliția aduce la cunoscință publică, că dela órele 5 dim. până la 2 p. m. este sever oprită circulația pe teritorul Poianei.

**Musica orășenéscă,** din causa timpului nefavorabil, a încetat de erĭ a mai concerta la Cafeneaua Neustädter.

**Villa Kertsch.** Atragem atențiunea publicului, care petrece în vilegiatură la Brașov, asupra vilei Kertsch, situată lângă palatul de justiție, unde se află odăi arangiate cu tot comfortul, ér în parterre restaurant cu grădină.

**Pentru amatorii de fotografie.** Aparate de fotografie pentru salon și voiaj fórte renumite; aparate pentru fotografii la moment, precum și tóte articolele necesare, se pot procura dela A. MOLL liferantul curții c. și r. din Viena, Tuchlauben Nr 9. Manufactură fotografică fondată la anul 1854. La cerere liste marĭ ilustrate, coținênd preturile gratis. Deposite în Brașov la F. Jekelius, F. Kelemen, Victor Roth Farmaciștĭ. Teutsch și Tartler, D. Eremias nepoții.

## Reflexiunĭ asupra „unificării“ limbei literare.

(Fine).

Aceste dicționare ar trebui sĕ fie vêndute c'un preț fórte ieftin, ba décă le-ar cere ómeniĭ, carĭ nu dispun de banĭ, însĕ au interes pentru progresul nostru cultural — studențĭ, învĕțătorĭ ș. a., ar trebui date și gratuit.

Mai departe ar puté Academia sĕ adreseze apelurĭ tuturor ministeriilor, primăriilor, orașelor mai principale din Țéră, cât și revistelor și ḑiarelor seriόse și nu în ultimul loc direcțiunei căilor ferate române*), în carĭ sĕ stăruéscă, ca acestea sĕ conlucre la unificarea și purificarea și a *limbei oficiale.* Tot-odată sĕ stăruéscă, sĕ nu fie nicĭ o limbă strĕină preferită limbei țĕrii. Firmele comersanților, numirile stradelor, afișurile din otelurĭ, din trenurĭ etc., sĕ fie scrise cu ortografia Academiei și într'o limbă cât se póte de curată, românéscă. De asemenea actele și foile oficiale etc.

Marii și luminații bărbațĭ conducĕtorĭ ai României au priceput în trecut și pricep și astăḑĭ sĕ scutéscă interesele *economice* ale Românilor de baștină, în contra strĕinilor. De ce nu ar sci sĕ afle căile și mijlócele, ca și bunurile *morale* ale neamului românesc sĕ fie scutite de gangrena demoralisării străinismului?

Ceea-ce au sĕvîrșit Germanii, Francesii, Rușii și sistemul, pentru noi periculos, însĕ ca muncă și resultat vrednic de admirație al Maghiarilor, pot indica mai bine factorilor chemațĭ din România, carĭ datorințe, cu ajutorul căror mijlóce au sĕ le îndeplinéscă întru românisarea României. Când apoi după o muncă îndelungată, perseverantă și conscie de ținta sa prefiptă, va fi creată în Țéra liberă românéscă o limbă literară, oficială și *socială* unitară, atuncĭ va fi sosit timpul sĕ se discute unificarea limbei!

Nu însĕ numai unificarea așa numitei limbĭ literare, căcĭ o atare limbă în realitate nicĭ posibilitatea, nicĭ îndreptățirea de esistență nu o are, ci unificarea limbei românescĭ, scrise și vorbite în Transilvania, cu limba din România.

Dér sunt prea firm convins, că o atare discuție ar deveni superfluă, căcĭ precum astăḑĭ, așa și în viitor, tot ce s'ar întreprinde în Țéră în direcție patriotică, românéscă, și în deosebĭ tot ce Academia ar face pentru românisarea limbei românescĭ ar fi întîmpinat de toțĭ Românii, carĭ mânuéză péna la noi și în Bucovina cu cel mai viu entusiasm și urmat cu perseveranță necontenit atentă.

Cât timp însĕ dincolo de munțĭ factorii competențĭ, *singurii* competențĭ pentru *toțĭ* Românii: *Academia, ministeriile, primăriile* și *societatea adevĕrat cultă și liberă,* nu au ajuns încă la „consciința necesității“ unei limbĭ unificate, curate, și nu stăruesc nicĭ măcar pentru atâta, ca *limba română sĕ fie onorată* pe tótă linia *în propria ei Țéră,* ce amarul nostru putem face noi, ceștĭ de dincóce, decât ceea ce am făcut și până acuma: sĕ învĕțăm limba de la popor, de la autorii marĭ românĭ și sĕ scriem — *pe cât ne este posibil* — o limbă bună și curat românéscă. Er față de critica malițiósă, ignorantă orĭ stupidă a unor „palavragii“, sĕ ne aducem aminte, că T. Maiorescu a studiat la Brașov, Ioan Maiorescu (tatăl) la Blașiŭ, că pe Slavicĭ, Coşbuc, Dulfu, Iosif, Onciul, Pop, Popovicĭ, Bogdan, orĭ în domeniul sciinței medicale pe neobositul și distinsul savant Babeș, România i-a primit cu limbagiul lor deja format.

Și afară de ei încă o pleiadă infinită de publiciștĭ bĕtrânĭ și tinerĭ pe tóte terenele sciințelor. Ferice de el Român, născut de Română liberă în Țéră liberă, cetățén liber.

Sĕ-l preaslăvim însĕ, ca pe un om de trei orĭ mai fericit pe acel Român, căruia, deși născut sub domnia strĕină, i-a fost dat sĕ ajungă din grația sorții învĕțător al Românilor liberĭ, învĕțând societatea din Țéră sĕ-șĭ cunóscă limba adevĕrată și curată a străbunilor.**)

Spiritul levantin din Țéră, care amenință cu înăbușire spiritul românismului adevĕrat, numai atuncĭ va puté fi înăbușit, când tot Românul liber va fi mândru de limba sa și va iubi cu sfințenie tot ce e românesc — până și cel din urmă cuvênțel român — *pentru* că e românesc!

*Dr. Alex. de Vaida-Voevod.*

*) Direcțiunea C. F. R., din complesanță deplasată, orĭ din deplorabil servilism față de Maghiarĭ, a botezat locul istoric românesc, Turnu-Roșu, de present stație a trenului C. F. R., „Verestoron“. Se póte o desconsiderare mai scandalósă a limbei române la ea acasă, în Țéra ei proprie? — Dr. A. V. V.

**) Când terminasem manuscrisul, apăru studiul d lui Strajan. Cu tóte, că recunosc din cuvênt în cuvênt adevĕrul celor spuse de d-sa și cu tóte că mai obiectiv decât d-sa nu a scris nimenea în chestia „unificării“, totușĭ cred, că „reflexiunile“ mele scot la ivélă un nou punct de vedere, și de aceea au îndreptățirea de a fi publicate. — Dr. A. V. V.

NECROLOG. In Cenadul-sêrbesc a rĕposat la 1 Sept. **Brutus Pop** în etate de 21 anĭ. Inmormêntarea i-s'a făcut la 4 Sept. în cimiterul gr. or. din Orĕștie.

## ULTIME SCIRI.

**Belgrad,** 5 Septemvrie. Evenimentele din Agram au produs aicĭ agitație indescriptibilă. Ḑiarele pretind, ca toțĭ Croații sĕ fie concediațĭ din serviciul statului. Croații din Belgrad s'au refugiat toțĭ în Zimony, unde animositățile dintre Sêrbĭ și Croațĭ sunt marĭ. Oficiosul „Dnevnik“ atacă violent pe Croațĭ și provócă pe Sêrbii din Croația și Ungaria-desud, sĕ cedeze terorismului croat. In mai multe localurĭ publice au fost demonstrații anticroate.

**Agram,** 5 Septemvrie. Publicarea statariului și-a avut efectul dorit. Liniscea domnesce érășĭ în oraș.

### Sosițĭ în Brașov.

Pe ḑiua de 4 Septemvre 1902.

H. Pomul verde: Pruna, Șercaia; Grünwald, Volcanĭ; Saphir, Bucurescĭ; Becka, Constantinopol; Szűcs, Parád.

H. Europa: Ockonski Cohalm; Menkes, Hackl, Mays, D-na Schneider, Ruhwinkel, Viena; Gelber, Iașĭ; Kormos, Kisbér; Hollaki, Sz Udvarhely; Járos, Făgărașĭ; Csutak, Sângeorgiu, Lazar, S. Miclăuș.

H. Orient: Mețianu, protopop, Zerneștĭ; B-na Someren, Galațĭ; Otthelon, Bucurescĭ; Fevertag, Csalóoyos.

H. Grand: Schwarzensteni, Pojun; Szalai, S. Udvarhely; Deak, A Megyes; Lázár; Lăpuș; Popescu, Genoveanu, Bucurescĭ.

H. Bucurescĭ: Matyuka, Puskás, Nachmann, Resenzweig König, Pesta; Keresztes, Clușiŭ Eskoles, Geougiul de jos; Weiss, Giulescĭ; Petra, D. S. Mărtin, Pogány, Aiud.

*Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.*
*Redactor responsabil: Traian H. Pop.*

Stabiliment de hydrotherapie

**Wällischhof**

— stațiunea de tren *Brunn—Maria Enzersdorf* 30 minute depărtare dela Viena —

**arangiament modern, prețurĭ moderate.**

(medicul, folosirea băilor, locuință, provisiunea întrégă 21—32 fl. la sĕptĕmână, amĕsurat locuinței).

Cu prospecte și informațiunĭ detailate stă la disposiție direcțiunea stabilimentului și medicii:

*Dr. Lazar Popovicĭ,* medic consiliar Viena XV Mariahilferstrasse Nr. 136.

*Dr. Marius Sturza,* medic dirigent în Wällischhof p. u. Maria-Enzersdorf bei Wien.

## Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,

### se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aici înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal aretat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

### Scrierĭ literare pentru popor.

**Din trecutul Silvaniei** Legendă de Victor Russu 2 cor. plus 10 b. porto.

**Dinu Milian** roman. Nenuica sfânt. de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b porto.

**Feciorul Popei.** Facerea Joiţei. O dragoste a veacului. Rochia Catiţei. Amedeo Madini. Din viaţa tristă. După natură. Bacalaureatul, de Const. Mille. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

**Proba de foc** comedie într'un act după A. Cotzebue, localisată de Irina Sonea n. Bogdan 30 b. plus 10 b. porto.

*Dracul,* novelă de V. R. *Buticescu.* Are tendinţa de-a combate credinţa deşértă. Preţul 20 b. (cu porto 25 b.)

*Lira Bihorului*, o carte cu povestiri istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop.* Preţul 40 b. . . (cu porto 46 b.)

*Părintele Nicolae,* schiţă din viéţa preoţilor de *G. Simu.* Pr. 60 b. + 6 b. porto.)

**Sfătuiri de aur séu calea către fericire** pentru sătenii românĭ de tótă starea şi etatea. Cel mai acomodat premiu pentru pruncii dela şcólele confes. sătescĭ române, de Aron Boca Velchereanu. Cu suprefaţă de G. Simu. Preţul 60 banĭ o pl. 10 b. porto.

**Cuvinte de aur seau invĕţăturĭ înţelepte** date de un părinte fiului seu. Din operile lui I. H. Campe, tradus în limba română ep Ioan Sonea preot gr. cat. în Seplac. Cu permisiunea prea Veneratului Ordinariat 1 cor. 60 b. plus 10 b. porto.

*Săpătorul de bani,* comediă în trei acte. localisată de *A. Pom.* Se recomandă mai ales pentru cei ce vréu sĕ jóce teatrul. Preţul 24 b. . . . . (prin postă 28 b.)

*Viéţa după mórte,* séu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecetóre, de *I. P.* Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

*Poesii* de *V. R. Buticescu.* Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu posta cor. 1.40)

*Suspin şi zimbire,* poesii şi prosă de *A. Pop.* Preţul 80 b. (cu porto 86 b.)

*„Omul"*, noţiunĭ din anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii şi a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acésta carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al şcólei pop., pentru şcólele de repetiţiă şi pentru poporul nostru. Preţul 50 banĭ (pl. 5 b. por.)

*Instrucţiunĭ populare* despre *datorinţele şi drepturile purtătorului de dare* edate de Wilhelm Niemandz. Acéstă carta e un îndreptar de o trebuinţă nespus de mare pentru toţĭ câţĭ au afacerĭ cu dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

**Cartea Ilustrată** pentru copii şi copiile George *Simu.* Acéstă broşură conţine istorióre şi poesii morale spre escitarea gustului de cetit la copii. Preţul 50 bani (+ 56 b. p.)

**Trandafirĭ şi Viorele.** Poesii poporale culese şi ordinate de Ioan *Pop-Reteganul.* Ediţ. III. Preţul redus 60 banĭ (+ 10 b. p.)

**Versurĭ de dor,** adunate din poeţii românĭ de *A.* Preţul 50 banĭ (+ 5 b. p.)

**Doi prinşĭ în cursă,** comediă într'un act de A. Kellner localisată de I. Em. *Bobancu.* Preţul 24 banĭ (+ 3 b. porto).

**Dr. Ioaif Frapporti** prelucrată de Ioan Papiu. Preţul 60 b. plus 10 b. porto.

*„Consideraţiunĭ istorice asupra asociaţiunii popórelor* şi aplicaţiunelor la *naţiunea nóstră"* de *Ioan Cliniciu* profesor în Bucurescĭ. Preţul 2 cor. (+ 10 b. prt.)

*Ţiganii,* schiţa istorică, de *I. P. Reteganul.* Preţul 1 cor. (+10 b. p.)

*Dilele lui Mesia* (Ben Hur) de renumitul scriitor *Lewis Valace.* Tomul I costă cor. 1·50 Tom II cor 1·40 (+ 30 b. porto de fia-care.)

*Istoria lumii* part a a III-a tălmăcită de preotul *C. Morariu,* după Dr. Th B. Welter.

*„Supplex Libellus Valachorum".* memoriul presentat împĕratului Leopold II. de către episcopii Bob şi Adamovicĭ în numele poporului român din Transilvania în anul 1791. Textul original latinesc şi alăturea de acesta traducerea românéscă făcută de profesorul Dr. E. *Daianu.* Sibiiu, „Tipografia" societate pe acţiunĭ. Un esemplar broşat costă 1 coronă (+ 5 b. porto)

**Monológe de Antoniu Pop:**

Nr. 1. Pe neaşteptate . . . 08 b.
Nr. 2. Pentru ce am rĕmas flăcău bĕtrân . . . . . . . . 16 b.
Nr 3 La anul nou . . . . 08 b.
Nr. 4. Ce nicĭ prin minte nu mi-a trecut . . . . . . . . . 08 b.
Nr 5. O păţanie . . . . . 08 b.
Tóte la olaltă 48 b. plus 10 b. porto.

**Asupra situaţiunei,** articoli şi foişóre de Ionă A. Lăpedat. Preţ. 40 b. pl. 10 b. porto)

**Influinţa francesă** în România de Al. Xenopol profesor la universitatea din Iaşĭ Cu 50 b. + 5 b. porto.

**Pribeag,** ediţia I-ă de Ioan Iosif Scopul Preţ. cor. 1. 50 b. pl. 10 b. porto.

**Poesii** de Al. A. Macedonski. Preţ. 3 cor. pl. 20 b. porto.

**Infocata şi nenorocita dragoste a lui Filarot şi Antusei,** o povestire fórte frumósă în versurĭ. păstrată din bătrânĭ. Preţ. 24 b. pl. 3 porto.

**Prosă şi versurĭ** fabule de Gr. M. Alexandrescu preţul 30 b. plus 5 b. porto.

**Istoria lui Stan Păţitul.** Partea a II-a.

**Femeia** în versurĭ pentru popor de I. Tom Totan învĕţător, preţ. 20 b. plus 3 b. porto

**Scriitorĭ, cetitorĭ şi criticĭ** de N. Radulescu-Niger 50 b. plus 5 b. porto.

**Lira Sionului** séu cântarea sĕrbătorilor de Aron Boca Velchereanu 50 b. plus 10 b. porto.

**Buna chivernisélă,** carte pentru toţĭ întocmită după ideile lui Sam. Smiles de Theodor V. Păcăţianu. 40 bani plus 5 b. porto.

**Monologurĭ în versurĭ** seria a 2-a după Auguste Vacquerie, Eugene Manuel, Uhland, Emile Goudean. E. Grenet-Dancour şi L. Ratisbonne de Nicolae Ţincu. 1 cor plus 5 b. porto.

**Imbunătăţirea stărei sĕtenilor** de Gr. G. Pencescu, preţ, 50 b. + 5 b. porto.

**Cu vêrful penei,** scrieri satirico-humoristice de Antoniu Pop 1 Cor. plus 10 b. porto.

**Ionel** educaţiunea unui bun copil. Carte pentru părinţĭ şi alţi educătorĭ. „Principele morale şi creştinescĭ" de care trebue sĕ se conducă părinţiĭ in educaţiunea copiilor. Copiiĭ bine crescuţi sunt cea mai scumpă visterie a părinţilor şi cel mai bun prinos pe altarul neamului de *V. Gr. Borgovanu* profesor de filosofie şi pedagogie. Preţul 2 cor. plus 20 b porto.

**Poesii** de Vasile Ranta Buticescu. Ediţiunea „Amicului Familiei" Preţul 1 cor. 20 b. plus 10 b. porto.

**Istoria legii noue** scrisă de Dr. Victor Szmigelski. Tomul II: Isus ca preot. Cu aprobarea Prea veneratului Ordinariat metropolitan gr. cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş. Pretul 3 cor. 40 b. plus 20 b. porto.

**Escursiunĭ** pe munţii Ţerei Bârsei şi ai Făgăraşului din punctul „La om" de pe „Buceci" până dincolo de „Negoiul". Descoperiri, întregite cu schiţe istorice despre Castelele şi ţéra Făgaraşului de I. Turcu, protonotar pensionat al comitetului Făgăraş. Preţul 2 lei plus 10 b. porto.

## Cursul la bursa din Viena.

Din 4 Septemvrie n. 1902.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% | 121 50 |
| Renta de coróne ung. 4% | 98.10 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% | —— |
| Impr. căil. fer. ung. în argint 4½% | —.— |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. | —.— |
| Bonurĭ rurale ungare 4% | 97.60 |
| Bonurĭ rurale croate-slavone | 98 — |
| Impr. ung. cu premii | 204.50 |
| Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin | 163 25 |
| Renta de argint austr. | 101.80 |
| Renta de hârtie austr. | 101.70 |
| Renta de aur austr. | 121.55 |
| Losurĭ din 1860. | 152.10 |
| Acţii de-ale Băncei austro-ungară | 15 81 |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit | 736.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit | 689.25 |
| Napoleondorĭ | 19 06 |
| Mărcĭ imperiale germane | 116 97½ |
| London vista | 239.65 |
| Paris vista | 95.12½ |
| Rente austr. 4% de coróne | 100.25 |
| Note italiene | 94.65 |

## Cursul pieţei Braşov.

Din 5 Septemvrie n 1902.

| | Cump. | | Vênd. |
|---|---|---|---|
| Bancnot rom. | 18.90 | Vênd. | 18 94 |
| Argint român. | „ 18.80 | „ | 18.88 |
| Napoleond'orĭ. | „ 19.04 | „ | 19.07 |
| Galbenĭ | „ 11.20 | „ | 10.30 |
| Ruble R sescĭ | „ 2.54 | „ | —.— |
| Mărcĭ germane | „ 117.25 | „ | —.— |
| Lire turcescĭ | „ 21.40 | „ | 21.50 |
| Scris fonc. Albina 5% | 101.— | „ | 102.— |


## ATELIER DANTISTIC

Strada Mihail Weiss nr. 6,

(lângă Magazinul de coloniale a lui Zintz

Dinţi artificialĭ în Kautschuk, Aur séu Aluminium.

(In casurĭ convenabile fără plăcĭ pe cerul gurii).

Coróne de dinţĭ de aur. Dinţĭ singuraticĭ. Scóte dinţĭ fără durerĭ.

Plombat, cu preţurĭ ieftine.

10-20 Pentru orĭ-ce lucru se dă garanţie. (589)

## Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, décă fiecare cutiă este provĕdută cu marca de apĕrare a lui A. Moll şi cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăţilor celor mai cerbicose la stomach şi pântece, în contra cârceilor şi acrelei la stomach, constipaţiunei cronice, suferinţei de ficat. congestiunei de sânge, haemorhoidelor şi a celor mai diferite bóle femeescĭ a luat acest medicament de casă o rĕspândire. ce cresce mereu de mai multe decenii încóce. — Preţul unei cutii originale sigilate Corone 2. —

*Falsificaţiile se vor urmări pe cale judecătorescă.*

## Franzbranntwein şi sare a lui Moll.

Veritabilŭ numai, decă fiecare sticlă este provĕdută cu marca de scutire şi cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul şi sarea este fórte bine cunoscută ca un remediu poporal cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de şeldină şi reumatism şi a altor urmări de recélă. Preţul unei sticle originale plumbate, Corone 1.90.

## Sapun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii şi dame fabricat după metodul cel mai nou pentru cultivarea raţională a pelei, cu deosebire pentru copii şi adulţĭ. Preţul unei bucătĭ Cor. — .40 Cinci bucăţĭ Corone 1.80. Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provĕdută cu marca de apĕrare A. Moll.

Trimiterea principală prin

**Farmacistul A. MOLL,**

c. şi r. furnisor al curţii imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provincia se efectueză dilnic prin rambursă postală.

*La deposite sĕ se céră* anumit *preparatele provĕdute cu iscălitura şi marca de apĕrare a lui A. MOLL.*

Deposite în Braşov: la d-nii farmacişti Ferd. Jekelius, Victor Roth, Eugen Neustädter şi engros la D. Eremia Nepoţii, Teutsch & Tartler.


## ABONAMENTE

LA

## „Gazeta Transilvaniei."

Preţul abonamentului este:

| Pentru Austro-Ungaria: | Pentru România şi străinătate: |
|---|---|
| Pe trei lunĭ . . 6 cor. | Pe trei lunĭ . . . 10 fr. |
| Pe şése lunĭ . . 12 „ | Pe şése lunĭ . . . 20 „ |
| Pe un an . . . . 24 „ | Pe un an . . . . . 40 „ |

### Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

| Pentru Austro-Ungaria: | Pentru România şi străinătate: |
|---|---|
| Pe an . . . . 4 cor. | Pe an . . . . . 8 fr. |
| Pe şése lunĭ . 2 „ | Pe şése lunĭ . . 4 „ |
| Pe trei lunĭ. . 1 „ | Pe trei lunĭ . . 2 „ |

Abonamentele se fac mai uşor şi mai repede prin mandate postale.

Domnii carĭ se vor abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurit şi a arăta şi posta ultimă.

**Administraţiunea**

„GAZETEI TRANSILVANIEI."

## ANUNCIURI

(inserţiuni şi reclame)

sunt a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans."

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la librăria **Nic. I. Ciurcu** şi la **Eremias Nepoţii.**